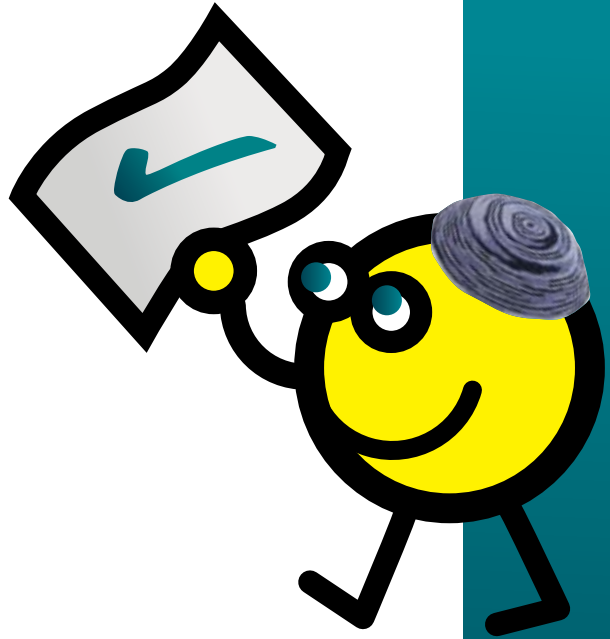

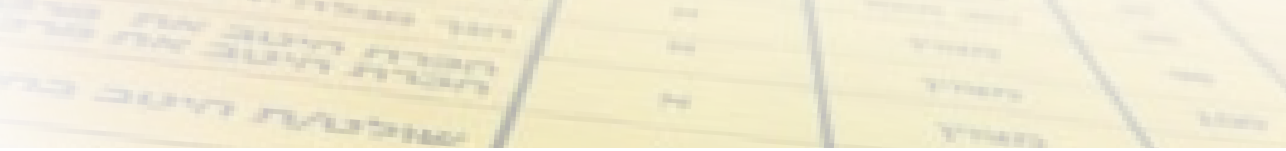

פרק ב'

מ"תעודה" ל"תהודה"

הכשרת הלבבות

לקראת חמ"ד של תעודה

חדר מורים

עמ' 58 **"אני מאמין בחמ"ד של תעודה"**, לימוד משותף, סדנה לחדר מורים ☒

במ"ה – בית מדרש הורים לקראת חמ"ד של תעודה:

עמ' 62 **מ"תעודה" ל"תהודה"**, מכתב¹ "הכשרת הלבבות" לכלל ההורים (הצעה). ☒

עמ' 63 **התעודה כ"תהודה"** – סדנה להורים ליצירת כלים לשיח משמעותי בעקבות התעודה. ☒

פעילויות לשעת החינוך לקראת קבלת התעודה חמ"ד של תעודה:

עמ' 68 **מ"תעודה" ל"תהודה"** – מכתב¹ "הכשרת הלבבות" לתלמידי העל יסודי (הצעה). ☒

עמ' 69 **"התעודה הראשונה שלי"** – לקראת תעודה (א'), מתוך התכנית "חינוך מתוך אמונה" (תקציר). ☒

עמ' 70 **"תעודה אחריות"** – לקראת תעודה (ב'-ג'), מתוך התכנית "חינוך מתוך אמונה" (תקציר). ☒

עמ' 72 **מצליחים בגדול** – שיעור לקראת תעודה (ד'-ו'), מתוך התכנית "חינוך מתוך אמונה" (תקציר). ☒

עמ' 73 **התעודה כ"תהודה"** – סדנה לתלמידים לקראת התעודות (א'-ט'). ☒

עמ' 78 **"לפום צערא אגרא"** – לקראת התעודה: "אני מתכונן על עצמי כלומד" (ה'-ט'). ☒

עמ' 84 **"אֲנִי אֶעֱרְבְּנוּ"** – על נטילת אחריות לקראת קבלת תעודות ועל פערים בין הרצוי למצוי (ז'-י"ב). ☒

עמ' 92 **"רק מילה טובה"** – פעילות כיתתית של הערכה הדדית לקראת חלוקת תעודות (א'-י"ב). ☒

1 שני המכתבים מופיעים כקובץ word באתר החמ"ד בדף חמ"ד של תעודה, לצורך עיצוב וניסוח מחודש.

אני מאמין בחמ"ד של תעודה

לימוד משותף

סדנה לחדר מורים

רציונל:

צוות המורים בבית הספר, ובכלליו צוות המחנכים, הוא החוליה החשובה ביותר בהטמעת התכנית "חמ"ד של תעודה", שמטרתה היא להפוך את התעודה הקלאסית למסמך משמעותי יותר המהדהד בלבבות התלמידים ומהווה שלב בתהליך התפתחותם מבחינה רגשית, ערכית, חברתית ולימודית.

התכנית "חמ"ד של תעודה" מציבה בפני המורים רף מקצועי גבוה הדורש מהם היערכות מתאימה. היערכות לתעודת אמצע שנה או סוף שנה צריכה להתחיל עוד בטרם החלה שנת הלימודים. כדי ללמוד את הנושא מומלץ להיערך בשלוש דרכים:

- א. לעודד את המורים לקרוא את המאמרים העיוניים בפתח החוברת.
 - ב. להציע למורים לקרוא בעיון את המסמך "חמ"ד של תעודה - הוראות הפעלה".
 - ג. להכשיר את הלבבות בחדר המורים באמצעות הפעילות המוצעת להלן.
- הפעילות מציגה בפני המורים את העקרונות החינוכיים המרכזיים שהתכנית חמ"ד של תעודה מרוממת ומחזקת: עין טובה, יחס אישי, הכרה בחוזקות, מיקוד ביעדים, העצמה, מתן הזדמנויות, שותפות הורים, טיפוח דיאלוג, והכרה בייחודיות.

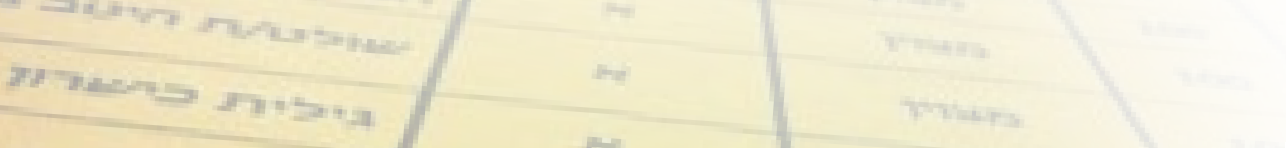
מטרות:

1. להציג בפני "חדר המורים" את התכנית המתחדשת "חמ"ד של תעודה".
2. להכשיר את הלבבות לקראת התהליך המורכב.
3. להתאים את התכנית לצורכי בית הספר.

מעביר הסדנה: מנהל, יועץ, רכז חברתי, מנהל פדגוגי

קהל יעד: מחנכים ומורים מקצועיים

משך הפעילות: 45 דקות

עזרים:

נספח מספר 1: "אני מאמין בחמ"ד של תעודה - דף מקורות", כמספר המשתתפים.

מהלך הסדנה:

שלב א' - מליאה

המנחה יקריא בפני המשתתפים את מקור מספר 1: "באים מחנכים מלומדים..."

שאלות לדין:

1. ב"בקשת האני העצמי" אומר הראי"ה דברים חמורים ביותר. מהם?
2. האם אתם מסכימים עם אמירות אלו? האם יש להן אחיזה במציאות, בבית הספר, בכיתה?
3. מה אפשר לעשות כדי למנוע מן האני להשתכח?

שלב ב' - קבוצתי

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות של ארבעה משתתפים, ייתן לכל קבוצה את דף המקורות (נספח מספר 1), ויבקש ממנה לבצע שלוש משימות:

1. לעיין במקורות השונים ולהצביע על גורמים המעכבים אותנו מלממש עקרונות חינוכיים אלו.
2. לבחור עיקרון חינוכי אחד ולהציע דרכים לטיפולו וליישמו בתהליך החינוכי-לימודי בבית הספר.
3. להציע דרך מעשית לבטא את העיקרון שבחרתם בתהליך התעודות.

שלב ג' - מליאה

כל קבוצה תציג את הרעיון שבחרה ואת תוצרי עבודתה.

שלב ד' - מליאה - חמ"ד של תעודה

מנהל בית הספר יציג בפני המשתתפים את התכנית חמ"ד של תעודה:

- תהליך שנתי הכולל שיח אישי ופעילויות בכיתה
- לוח זמנים וההיערכות (מטרום שנה או מתחילת השנה)
- מבנה התעודה

מומלץ למנות צוות שיבצע התאמות של התעודה לצרכים המדויקים של בית הספר, הכיתה והתלמידים.

אני מאמין בחמ"ד של תעודה^{3,2}

"... באים מחנכים מלומדים, מסתכלים בחיצוניות,
מסיחים דעה גם הם מן האני, ומוסיפים תבן על המדורה,
משקים את הצמאים בחומץ,
מפטמים את המוחות ואת הלבבות בכל מה שהוא חוץ מהם,
והאני הולך ומשתכח,
וכיון שאין אני, אין הוא, וקל וחומר שאין אתה."
(אורות הקודש, חלק ג', עמוד ק"מ)

טיפוח דיאלוג: כתיבת התעודה ונתינת התעודה מקבלות משמעות כאשר התלמיד והמורה רואים בה בסיס לשיחה אישית על התקדמותו של התלמיד, על מצבו האישי, על מצוקותיו, על לבטיו ועל חלומותיו.
יחס אישי: מספרים על ראש ישיבת סלובודקה, שהעיד על עצמו שכל לילה לפני שהוא הולך לישון, הוא מעביר מול עיניו כל אחד ממאתיים תלמידיו, וחושב איפה כל אחד נמצא, במה התקדם, במה אולי נפל חלילה.

הכרה בייחודיות של כל תלמיד

יש בהאישיות הפרטית של כל יחיד ענין איכותי יותר נשגב ונעלה ממה שיש בהכלל כולו על ידי ערך הקיבוץ שלו, והצד העליון הזה האישי הוא המאיר ומחיה את הכלל כולו. ולפי רוממות הערך של האישיות, ולפי ריבויים של האישיות גדולי הערך, הכלל מתעלה מאד מאד בערכו הכללי, והעלייה הכללית היא שיהיה לגמרי מתאים אל הגודל האישי היותר שלם (הראי"ה, שמונה פרקים, ב' קל"ט)

הזדמנות חוזרת

לימד אותנו ר' נחמן: "והיה רגיל להתחיל בכל פעם מחדש. דהיינו: כשנפל ממדרגתו לפעמים, לא היה מייאש עצמו בשביל זה רק שאמר שיתחיל מחדש... והיה לו כמה התחלות ביום אחד"
ישנן ירידות, אך התנועה בכללה, תנועת עלייה היא. אפילו בעת הירידה, אין זה אלא כמו מילוי הירח ומיעוט, זוטו שלם ונסוגתו, הערנות והשינה שמלרות נידום, הם מחוללי החיים השלמי"
(הראי"ה, אורות הקודש, ב' תקכ"א)

חנוך לנער על פי דרכו

"ש' לכוון את החניך בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, הולמת את התכונות והנטייות הרדומות בעמקי נפשו... התפקיד היהודי הגדול אחד ויחיד בעיקרו, אך דרכי הגשמתו רבות ורבגוניות..." (הרש"ר הירש)
לעומת השקדנים מחמירי ההתמדה, מוכרח שיימצא כח שיראה איך מגלים את האור החפשי הפנימי, בטיול ובמנוחה, בהרחבת הדעת שהנשמה מתרוממת על ידה, פורחת היא במגדל הפורח באויר, ושמה היא שואלת את כל מאוייה, דורשת את מושגיה העדינים, דורשת ומתמצא לה. והדור הנחלש כל כך מעיני גוף ונשמה, צריך הוא להשפעה של מרגוע, שרק היא תביא את השקידה הפנימית, שתשפיע במידה הגונה גם כן על השקידה החיצונית, להעמידה בתכונה מתאמת לכחות הגוף והנפש, ולענין המפתח את כל כשרון חבוי בפיתוח הגון ובטוח, עד שיצא לברכה לאיש ולעולם.
(הראי"ה, שמונה פרקים, ב' קי"ב)

הווי דן כל אדם לכף זכות

היכולת להתבונן בכל תלמיד בעין טובה ולמצוא בו נקודות זכות ואור היא הבסיס לכל עבודה חינוכית

דע כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות

ואפילו מי שהוא רשע גמור

צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע

ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף זכות

על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות

ויוכל להשיבו בתשובה

...

כי על ידי שמוציא בו עוד מעט טוב, איזה נקדה טובה, ודגין אותו לכף זכות

על ידי זה מוציא אותו באמת מכף חובה לכף זכות

והתבוננות על מקומו ואיגנו כ"ל

מתוך ליקוטי מוהר"ן, תורה רפ"ב

"מצווה על האב לחנך את בנו וללמדו תורה ואומנות"

חובה לחזק ולשתף את ההורים בתהליך החינוכי, כי מעיקר הדין הם מחויבים בחינוך בניהם.

"דע מאין באת ולאן אתה הולך"

כדי להצליח להתקדם, להשתפר או לשנות יש צורך בהגדרת יעדים מדויקים ברי יישום הנמצאים בתחום השגתו של התלמיד.

הכרה בחוזקות

לפי פסיכולוגיית העצמי (selfpsychology), עצמיותו של ילד זקוקה באופן תמידי לתחזוק ולהזנה חיצונית שהיא אמורה לקבל מישות אנושית הקרויה זולתעצמי (מילים אלה נכתבו במחבר, כמילה אחת, על ידי מייסד הזרם, היינץ קוהוט, כדי להציע שישות זו אינה חיצונית לילד/לאדם, אלא חלק מעצמיותו ותומכת בה). הקשר עם הסביבה הוא חומר ההזנה המרכזי של הנפש. חומר זה, בדומה למזון ממשי, יכול להיות זמין ומשובח, או לחילופין חסר וגרוע, וההתפתחות הנפשית תהיה בהתאם. החומר הבונה את הנפש הוא האמפתיה, כלומר יכולתו של האדם לחוש עצמו מובן, מקובל, רצוי, אהוב ומוערך על ידי סביבתו. עלינו לראות את יכולותיו של האדם או הילד ולא רק את הישגיו, את כוונותיו ולא רק את תוצאותיהן, את הווייתו הפנימית ולא רק את חיצוניותו או את מעשיו.

"יגעת ומצאת - תאמין"

בענייני העולם, משלמים רק עבור הפירות ולא עבור העמל. אם אדם מייצר כלי במשך שלושה ימים ואדם אחר עושה זאת תוך יום אחד, לגבי הקונה אין זה משנה. לגביו מחיר שניהם שווה. שונים הם פני הדברים כאשר לשכר תורה ומצוות, הגדל ועולה לפי העמל שהושקע. לבעל כישרון הלומד מסכת בחודש אחד, אין עדיפות על פני אחר שכישרונותיו אינם מעולים ותפיסתו קשה ואטית, והוא נזקק לשנה שלמה ללימוד אותה מסכת. הראשון יקבל שכר על לימוד של חודש, וחברו, שעמל שנה שלמה, יקבל שכר עבור כל השנה, משום שהכלל הוא "לפום צערא אגרא". שלא כבענייני הגוף, ששם העמל אינו אלא אמצעי לתכלית מסוימת, הרי שבעניינים רוחניים העמל עצמו הוא תכלית וייעוד בפני עצמו. גם השכר המובטח אינו נמדד לפי ההישגים וההספק אלא על פי מידת העמל שהושקע.

מתעודה מסכמת לתהודה מעצבת

הורים יקרים שלום רב,

תעודת מחצית או תעודת סוף שנה היא משוב חשוב ומשמעותי לקידום ילדכם. כחלק מקידום וטיפוח ערכי "בית חינוך כמשפחה" אנו שואפים להפוך את התעודה למשמעותית אף יותר.

אנו שואפים לתת לילדכם משוב מעצב, מתוך התבוננות הוליסטית על התלמיד כאדם שלם, מתוך שאיפה לטפח לומד שאוהב ללמוד ויודע ללמוד, ואדם בוגר בעל זהות אישית וזהות דתית-ציונית-תרבותית מגובשת וראויה, ומתוך שאיפה להכינו לחיים של משמעות.

אנו שואפים להעניק לו תעודה שתהיה בסיס לצמיחה, בסיס לחלומות מרחיקי ראות, בסיס להתקדמות - תעודה שתהדהד בנפשו.

על פי פסיכולוגיית העצמי (selfpsychology), יחסיו של האדם עם העולם הסובב אותו הם בעלי חשיבות קריטית להתפתחותו הנפשית. ההשפעה של הסביבה על היחיד אינה פוסקת לעולם. עצמיותו של ילד זקוקה באופן תמידי לתחזוק ולהזנה חיצונית, שהיא אמורה לקבל מישות אנושית הקרויה זולתעצמי (מילים אלה נכתבו במחזור, כמילה אחת, על ידי מייסד הזרם, היינץ קוהוט, כדי להציע שישות זו אינה חיצונית לילד/לאדם אלא חלק מעצמיותו ותומכת בה). הקשר עם הסביבה הוא חומר ההזנה המרכזי של הנפש. חומר זה, בדומה למזון ממש, יכול להיות זמין ומשובח, או חלילה חסר וגרוע, וההתפתחות הנפשית תהיה בהתאם. החומר הבונה את הנפש הוא האמפתיה, כלומר יכולתו של האדם לחוש עצמו מובן, מקובל, רצוי, אהוב ומוערך על ידי סביבתו. את החומר האמפתי הזה מספקות לו דמויות משמעותיות בחייו.

על פי שיטה זו, אחד הצרכים הנפשיים היסודיים ביותר באדם הוא הצורך להיראות מבעד למבטו של אחר, האחר יכול להעניק לאדם תחושה שהוא שלם, מובן, בעל ערך, אהוב. ראייה זו, הקרויה mirroring (נראות), רואה באדם או בילד את יכולותיו ולא רק את הישגיו, את כוונותיו ולא רק את תוצאותיהן, את הווייתו הפנימית ולא רק את חיצוניותו או את מעשיו. ראייה כזו היא בהכרח ראייה בלתי שיפוטית מעצם מהותה.

אנו רואים בכם שותף מרכזי במעבר מ"תעודה מסכמת" ל"תהודה מעצבת", ומבקשים את מעורבותכם בארבעה שלבים:

משו"ב
מתבוננים בנחת
שואלים ממקום של סקרנות
ו' החיבור - מתחברים לזווית הראייה של הילד
בונים תכנית פעולה מעשית

א. מעורבות ב"בחזרה אישי" שבו יקבע ילדכם את יעדיו לתקופה הקרובה.

ב. השתתפות בערב במ"ה (בית מדרש הורים) בתאריך....

ג. ערב הורים/אסיפת הורים.

ד. משו"ב משמעותי לתעודה-תהודה.

בברכת רצואה ולותבות אדיק,
מנפ"ל בית הספר ורצואה בחינוך

במ"ה לקראת תעודה

סדנה להורים ליצירת כלים לשיח משמעותי בעקבות התעודה

כתיבה: שרה טוויל ולאה לוי

תקציר: שיח הורי לקראת קבלת התעודה בהיבט הרגשי, תוך מתן כלים למשוב מצמיח ולצמיחה וגדילה של התלמיד.

מטרות:

1. לטפח בקרב ההורים ראייה של "התעודה" כתהודה לילדם וכהזדמנות לשיח משמעותי עם הילד על תהליכי למידה ולקחת אחריות.
2. להציע להורים "ארגז כלים" למשוב הורי על התעודה.

קהל יעד: הורים לתלמידי כיתות ה'-ט'

משך הסדנה: כשעה וחצי

עזרים:

נספח מספר 1: שלוש תעודות לדוגמה - ארבעה עותקים מכל תעודה. שניים לכל קבוצה (יש להכין שלוש תעודות פיקטיביות מגוונות, בדומה לתעודה שבית הספר נותן לתלמידיו. נספח זה לא מופיע בחוברת).

נספח מספר 2: דפי צפייה לקבוצת הצופים, מספר עותקים - כשליש מן המשתתפים.

נספח מספר 3: "התעודה כתהודה", ארגז כלים להורה, עותקים כמספר המשתתפים.

דפים, מכשירי כתיבה.

מהלך הסדנה:

שלב א' - מליאה: תרגיל פתיחה, סבב זיכרונות ילדות

המנחה יערוך סבב בין כל ההורים ויבקש מכל הורה לנסות ולהיזכר בדברים שנאמרו לו כאשר הוא חזר הביתה כילד עם תעודה.

המנחה יבקש מכל הורה לדבר בגוף ראשון, כאילו הוא ההורה שמגיב לתעודה של הילד (ההורה בהווה).

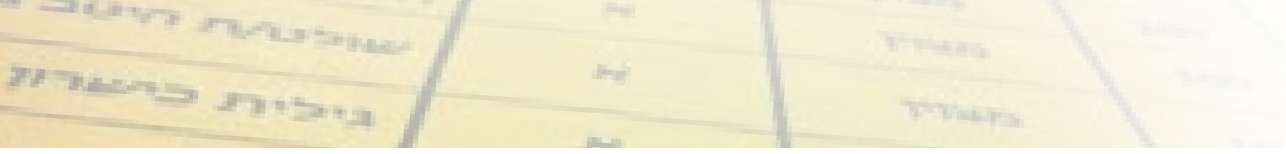
שלב ב' - מליאה: "תעודות באקווריום"

1. המנחה מחלק את המשתתפים לשלוש קבוצות:
 - ☐ קבוצת "הורים"
 - ☐ קבוצת "ילדים"
 - ☐ קבוצת "צופים"
2. קבוצת ה"הורים" וקבוצת ה"ילדים" מקבלים שלוש תעודות שונות (נספח מספר 1), המשקפות תמונת מצב שונה של ילדים ברמת הישגים, ברמת ההתנהגות ובהערכה הכללית.
3. קבוצת ה"צופים" מקבלת דף צפייה לרישום במהלך המשחק.
4. קבוצת ה"ילדים" רשמת על דף מגוון תגובות ספונטניות לדברי ההורים שעתידיים להישמע.
5. לדוגמה:
 - ☐ המורה הזאת תמיד מתנכלת לי
 - ☐ מה אכפת לי מכל האחרים
 - ☐ זה כל מה שיש לכם להגיד?
 - ☐ באמת פישלתי
 - ☐ עכשיו אתם מרוצים?!
6. קבוצת ההורים ממנה ארבעה מתנדבים לתפקידים: אמא, אבא, סבתא, אחות גדולה.
7. המנחה מציב במרכז החדר ארבעה כיסאות עם שלטים: אמא, אבא, סבתא, אחות, ומזמין את המתנדבים לתפוס "תפקיד". מולם הוא מושיב "ילד" מקבוצת הילדים שקיבל תעודה.
8. ה"ילד" מגיש להורה תעודה, וה"מבוגרים" מתייחסים לתעודה.
9. שאר המשתתפים בתפקיד הילד מגיבים בכתב לתגובות ההורים.
10. חוזרים על שלבים 5-8 עוד פעמיים עם שתי התעודות האחרות. רצוי להחליף תפקידים.

שלב ג' - מליאה: אסיף במ"ה:

המנחה יאסוף וימין את תגובותיהם של הצופים השונים:

אשמה/קבלה	חוסר אמון/אמון ביכולת	ביטול/מתן מקום	הקטנה/העצמה	פגיעה

שלב ד' - מליאה: התעודה כתהודה (סיכום)

א. המנחה יציג בפני ההורים את עקרונות התפיסה "התעודה כתהודה" והתעודה כהזדמנות לשיח מצמיח ומקדם (נספח מספר 3).

1. **חלק מתבונן** - בחלק הזה תפקיד ההורה והילד הוא לקרוא בנחת את התעודה. בשלב זה חשוב שההורה יהיה בעמדת השואל: במה אתה גאה? ממה אתה מרוצה? מה אתה רוצה לשנות?
 2. **חלק אופרטיבי** - בחלק הזה הילד וההורה בוחרים יעד לשיפור מתוך התעודה. היעד יכול להיות בתחום הלימודי, החברתי, התנהגותי, התפקודי והרוחני.
 3. **חלק יישומי** - ההורה והילד בוחרים 2-3 פעולות ממוקדות ליישום. חשוב שהפעולות יענו על הקריטריונים הבאים:
 - **חיובי** - מנוסחת בצורה חיובית, כגון "להביא ציוד", ולא כ"לא לשכוח ספר".
 - **מדיד** - פעולה הניתנת למדידה והערכה לאחר הביצוע, כגון "לענות או לשאול שאלה בשיעור", ולא "להשתפר בלימודים".
 - **תלוי בתלמיד** - פעולה שעשייתה תלויה בתלמיד, כגון "בקשת עזרה בשיעור" בית באחריות", ולא "המורה תשלח במייל תזכורת לשיעור" בית".
- ב. הזמנה לסימולציה - המנחה מזמין זוג הורים שידגימו שיחת תהודה על פי העקרונות הנ"ל.
- ג. המנחה יקיים סבב בין המשתתפים ויבקש מכל הורה לומר משהו קצר:
אני הולך הביתה עם...
למדתי ש...
התחדש לי....

דף צפייה - תעודה ב"אקווריום"

- ☐ רשום את תגובות ההורים ומיין אותן לפי הקטגוריות שלהלן.
- ☐ הערה: תגובה מאשימה או מכילה יש לרשום באותו טור.
- ☐ בחלק התחתון של הטבלה הוסף תגובות של ה"ילדים".

אשמה/קבלה	חוסר אמון/אמון ביכולת	ביטול/מתן מקום	הקטנה/העצמה	פגיעה

התבוננות

קוראים בנחת את התעודה (בישיבה).
שואלים שאלות: במה אתה גאה? ממה אתה מרוצה? מה אתה רוצה לשנות?
מקשיבים בעניין לתשובות.

בחירה

בחרים עם הילד יעד לשיפור מתוך התעודה. היעד יכול להיות בתחום הלימודי, החברתי, ההתנהגותי, התפקודי או הרוחני.

מיקוד

- מגדירים עם הילד 2-3 פעולות ממוקדות ליישום.
כל פעולה שנבחרת צריכה להיות:
- חויבות** - מנוסחת בצורה חיובית, כגון "להביא ציוד", ולא "לא לשכוח ספר".
 - מידה** - פעולה הניתנת למדידה והערכה לאחר הביצוע, כגון "לענות או לשאול שאלה בשיעור", ולא "להשתפר בלימודים".
 - תלויה בתלמיד** - פעולה שעשייתה תלויה בתלמיד, כגון "בקשת עזרה בשיעורי בית באחריות", ולא "המורה תשלח במייל תזכורת לשיעורי בית".

חט"ב

מתבוננים בנחת
שואלים ממקום של סקרנות
ו' החיבור - מתחברים לזווית הראייה של הילד
בונים תכנית פעולה מעשית

ועוד נקודה למחשבה: "לפום צערא אגרא" – לפי הצער השכר.

☒ בענייני העולם, משלמים רק עבור הפירות ולא עבור העמל. אם אדם מייצר כלי במשך שלושה ימים, ואדם אחר עושה זאת בתוך יום אחד, לגבי הקונה אין זה משנה והמחיר של שניהם שווה.

☒ שונים הם פני הדברים בנוגע לשכר תורה ומצוות, הגדל ועולה לפי העמל שהושקע. לבעל כישרון הלומד מסכת בחודש אחד, אין עדיפות על פני אחר שכישרונותיו אינם מעולים ותפיסתו קשה ואטית, והוא נזקק לשנה שלמה ללימוד אותה מסכת. הראשון יקבל שכר על לימוד של חודש, וחברו, שעמל שנה שלמה, יקבל שכר עבור כל השנה, משום שהכלל הוא "לפום צערא אגרא".

☒ שלא כבענייני הגוף, ששם העמל אינו אלא אמצעי לתכלית מסוימת, הרי שבעניינים רוחניים העמל עצמו הוא תכלית וייעוד בפני עצמו. גם השכר המובטח אינו נמדד לפי ההישגים וההספק, אלא על פי מידת העמל שהושקע.

מ"תעודה" ל"תהודה"

מתעודה מסכמת לתהודה מעצבת

תלמידים יקרים שלום רב,

תעודת המחצית או תעודת סוף השנה היא משוב חשוב ומשמעותי עבורכם. כחלק מקידום וטיפוח ערכי "בית חינוך כמשפחה", אנו שואפים להפוך את התעודה למשמעותית אף יותר.

אנו שואפים לתת לכם משוב מעצב, מתוך התבוננות הוליסטית על התלמיד כאדם שלם, מתוך שאיפה לטפח לומד שאוהב ללמוד ויודע ללמוד, ואדם בוגר בעל זהות אישית וזהות דתית-ציונית-תרבותית מגובשת וראויה, ומתוך שאיפה להכינו לחיים של משמעות.

אנו שואפים להעניק לכם תעודה שתהיה בסיס לצמיחה, בסיס לחלומות מרחיקי ראות, בסיס להתקדמות - תהודה שתהדהד בנפשכם.

אנו מאמינים כי התעודה החדשה, המעצבת והמהדהדת, תחזק את הלמידה ואת תהליכי החינוך בארבעה אופנים:

- א. תוכני התעודה: התעודה נותנת מקום מרכזי להתנהלות ערכית ומעורבות חברתית, וכן לתהליכי הלמידה וההשקעה בלימודים.
- ב. התעודה איננה אירוע חד פעמי אלא חלק מרצף חינוכי שנתי.
- ג. התעודה מתבססת על דיאלוג אישי הכולל "חוויה אישית", "הערכה עצמית" ושיחות אישיות.
- ד. ההורים לוקחים חלק פעיל בתהליך.

אנו מזמינים אתכם:

להתבונן על עצמכם בעין טובה.

להכיר בחוזקות שלכם.

ליטול אחריות אישית וחברתית על תהליכי הלמידה והחינוך של עצמכם.

לעמול ולהתייגע בלימוד.

להציב יעדים ולחזור לעברם.

לצמוח, לחלום, להשיג.

אנו מזמינים אתכם לקדם ברצון את התכנית החדשה.

בברכת הצלחה ושותפות לדרך,

מנהל בית הספר והצוות החינוכי

*בברכת רצון ושלום לכולם,
מנהל בית הספר והצוות החינוכי*

אִיזוּהִי דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּבְרָר לוֹ הָאָדָם, כֹּל שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת לְעוֹשֶׂיהָ וְתִפְאֶרֶת לוֹ מִן הָאָדָם
(אבות, ב' א')

התעודה הראשונה שלי

לקראת תעודה

תקציר - מתוך התכנית "מפתח הל"ב מתוך אמונה"

רציונל:

אדם מקבל תעודה בצמתים שונים בחייו: בעת לידתו, במעבר בין מסגרות לימוד שונות, בהגיעו לגיל 16 - תעודת זהות, בקבלת תואר, בעת נישואיו ועוד. הרבה פעמים התעודה היא ציון דרך עבורו.

קבלת התעודות מלווה ברגשות ובתגובות, ויש לה משמעות עבור מקבל התעודה ועבור סביבתו. קבלת התעודה הראשונה בבית הספר עשויה להיות גורם מזמן לשיח על התעודה, על מרכיביה, על התחושות הנלוות לקבלתה ועל משמעויותיה כהערכה מעצבת.

מטרות:

1. היכרות עם מרכיביה של התעודה כמסמך בעל אפיונים ייחודיים.
2. בחינת תעודות שונות בחיי האדם תוך בירור משמעותן עבורו ועבור סביבתו.
3. בירור הרגשות והתגובות העשויים להתלוות לקבלת התעודה אצל הפרט וסביבתו.

קהל יעד: כיתה א'

מנהל החינוך הדתי, חינוך יסודי, מפתח הל"ב מתוך אמונה, לוקחים אחריות/חודש שבט
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hemed/yesodi/Aklimeitavi/HinuhHevratiklali.htm>

תעודת אחריות - לקראת תעודה

תקציר - מתוך התכנית "מפתח הל"ב מתוך אמונה"

רציונל:

התעודה שאנו מגישים לתלמידינו מעידה על שני תחומים:

א. מידת ההשתדלות וההשקעה.

ב. הישגים לימודיים (רציונל).

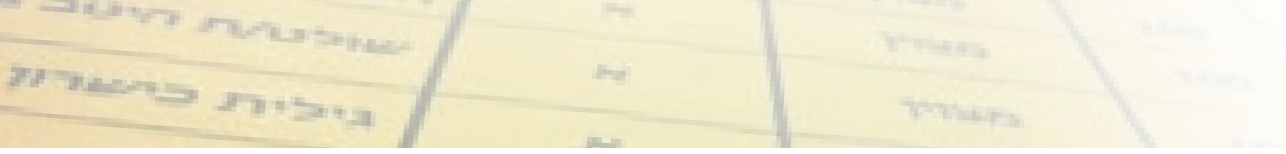
כמחנכים, אנו נוכחים לדעת שיש פעמים ששני תחומים אלו מצויים בהתאמה זה לזה, ויש פעמים שאין התאמה:

יש תלמידים המצטיינים בכול. גם משתדלים ומשקיעים וגם מגיעים להישגים גבוהים.
יש תלמידים שמצבם הפוך - אינם משקיעים, והישגיהם נמוכים.

יש תלמידים שמשתדלים מאוד אך לצערנו הישגיהם נמוכים, ויש שאינם משתדלים כלל והישגיהם גבוהים.

חשוב שנזכור ונזכיר לתלמידינו כי מעבר להישגים הלימודיים, התעודה מעידה גם על ה"אדם שבי" - איזה מין אדם אני, משקיע או מזלזל? מבצע תפקידים או מתנער מאחריות? מכבד או מבזה? חברותי או גאווותן? ועלינו כתלמידים וכמורים להתייחס לשני התחומים האלו. במשנה במסכת אבות (פרק ה, משנה כג) כתוב: "כֵּן הָאֱ-הָא אֹמֵר: לְפֻמִּי צִעֲרָא אֶגְרָא" (לפי הצער השכר). מסביר הרמב"ם בפירוש המשנה: "לפי שיעור עמלך בתורה יהיה שכר. ואמרו שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שנלמד בעמל ויגיעה".

הדברים מכוונים לכל הלומדים, ומעודדים לעמל ויגיעה גם את התלמידים שבדרך כלל קל להם. יחס מיוחד לתלמידים המתקשים אפשר ללמוד מדבריו של בעל ה"אור זרוע" המביא את דברי המשנה: "אדם שטרח בתורה כל מה שהיה יכול לטרוח, אע"פ שלא עלה בידו אלא דבר מועט - נותנין לו כאותו שטרח כמותו ועלה בידו הרבה, דלפום צערא אגרא" (או"ז הלכות ק"ש, סימן ו). ביחידה זו נתמקד בתחומי האחריות הקשורים בלמידה. מטרת היחידה היא להעצים את התלמידים המשתדלים לשפר את הרגלי הלמידה שלהם, ולהעביר מסר לכל הכיתה כי כל אחד ואחד יכול לקחת אחריות על תהליך הלמידה שלו.

מטרות:

1. התלמידים יבינו כי לכל אדם תחומי אחריות משלו, וגם הם, כילדים צעירים, אחראים על תחומים מסוימים.
2. התלמידים ילמדו כי מידת האחריות נמדדת באופן שבו התפקיד מתבצע. ככל שנהיה יסודיים ורציניים יותר, כך מידת האחריות שכנו תגבר.
3. התלמידים יגלו הערכה כלפי תלמידים המצטיינים בהתנהגותם ובהרגלי הלמידה שלהם.

קהל יעד: כיתות ב'-ג'

מנהל החינוך הדתי, חינוך יסודי, מפתח ה"ב מתוך אמונה, לוקחים אחריות/חודש שבט
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hemed/yesodi/AklimMeitavi/HinuhHevrati/klali.htm>

מצליחים בגדול!!! - לקראת תעודה

תקציר - מתוך התכנית "מפתח הל"ב מתוך אמונה"

רציונל

הערכה. זוהי מילת קסם שהכול שואפים לה. בכל גיל ובכל מצב זקוק האדם להערכת הסובבים אותו. שלמה המלך, החכם מכל אדם אמר: "אל-תוכח לך, פן-ישנאך; הוכח לחכם, ויאהבך" (משלי ט, ח). השל"ה הקדוש מסביר שאם גוערים ומוכיחים אדם על ליצנותו ומעשיו השליליים, הרי הוא שונא את המוכיח אותו. לכן צריך להתחיל בכך שהוא "חכם", כלומר לפתוח בנקודות החיוביות שבו, ואז הוא יאהב את המוכיח.

יש לראות בתעודת ההערכה את בניית ה"יש" בתלמיד. למנף אותה ליצירת קשר חיובי ולשיפור לעתיד. לשבח תכונות חיוביות, הרגלים חיוביים והישגים טובים ולטפח את הביטחון ואת הדימוי העצמי של התלמיד. לא בכדי השורש של המילה "עידוד" הוא עו"ד. ה"עוד" נמצא בתוך העידוד. מכך אפשר להבין עד כמה חשוב להשפיע מן העידוד עוד ועוד.

התעודה היא מדד להצלחה. משמעות השורש צל"ח היא חצייה - מעבר מקצה לקצה. ואכן כך עלינו לאמוד הצלחה. אם הפעולה חוללה מעבר והתקדמות בדרך אל היעד זו הצלחה. אך יש לזכור שלא תמיד ההתקדמות מתבטאת בהישגים לימודיים. פעמים רבות חלה ההתקדמות במיומנות, ביכולת, באומץ, בניסיון ובמודעות העצמית. גם התקדמות בתחומים האלה יביאו בהמשך לשינוי בתוצר הסופי, וגם התקדמות כזו נקראת התקדמות ולכן נראה אותה כהצלחה. שיעור זה הוא שיעור של חשבון נפש ערכי שבו התלמיד יעצים את יכולת ההערכה העצמית שלו. התלמיד יברר את מצב התקדמותו במיומנויות חברתיות ובמיומנויות לימודיות שונות בטרם יקבל את הערכותיהם של המורים. בשיעור זה תיווצר המוכנות לקבלת התעודה. התעודה תהיה מקצועית וידידותית יותר עבורו, ותחושת החרדה ממנה תפחת.

נכיר לתלמידים פתגמי חכמים בנוגע להתנהגות וללמידה. נתרגל איתם מודעות והערכה עצמית, נחשוף אותם לתפקוד שלהם במיומנויות השונות, וכל תלמיד יערוך משוב אישי ויפיק לקחים אישיים. בשלב הסיום והמשוב הכיתתי יפיקו התלמידים לקחים כקבוצה, ויקבלו על עצמם שערים מסוימים שהם מתעתדים לפתוח...

מטרות:

1. התלמידים יעריכו את עצמם במיומנויות חברתיות ובמיומנויות לימודיות, יפיקו לקחים וינסו למקד את נקודות החוזק שלהם ואת הנקודות הטעונות חיזוק.
2. התלמידים יראו בתעודה מודל להערכה, להתקדמות אישית, ולשיפור ההישגים החברתיים וההישגים הלימודיים, גם בראייה אישית וגם בראייה כיתתית.

מנהל החינוך הדתי, חינוך יסודי, מפתח הל"ב מתוך אמונה, לוקחים אחריות/חודש שבט
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hemed/yesodi/AklimMeitavi/HinuhHevratI/klali.htm>

קהל יעד: כיתות ד'-ו'

התעודה כתהודה

סדנה לתלמידים לקראת התעודות

כתיבה: שרה טוויל ולאה לוי

רציונל:

קבלת תעודה היא משוב מורחב המשקף הישגים והתנהלות ערכית של התלמיד לאורך מחצית שלמה. קבלת התעודה מעוררת אצל תלמידים מנעד רחב של רגשות, החל משמחה וגאווה וכלה בתסכול ואשמה.

פעילות זו נועדה לאפשר אוורור רגשי לרגשות חיובים ולרגשות שליליים כאחד, ולהציע לראות בתעודה בכלל ובמשוב כלשהו בפרט מנוף להתקדמות ולצמיחה. כל זה בתנאי שהמבוגרים השותפים לתהליך נותנים לתלמידים משובים שמצמיחים אותם.

מטרות:

1. לברר עם המשתתפים את רגשותיהם ואת תחושותיהם לקראת קבלת התעודה.
2. לברר עם המשתתפים אילו שינויים נדרשים וכיצד אפשר לבצע אותם.

קהל יעד: תלמידי יסודי וחטיבת הביניים

משך הפעילות: שעה וחצי

עזרים:

נספח מספר 1: 45 כרטיסי רגשות
נספח מספר 2: כרטיסי משימה קבוצתיים (כמספר הקבוצות)

שלב א' - מליאה: "בין תעודה" ל"תעודה"

המנחה יכתוב על הלוח את המילה "תעודה" ויסביר אותה בכמה מילים:
תעודה: אישור רשמי בכתב הניתן כעדות על הישגים ו/או מאמץ בתקופה מוגדרת בתחום מסוים.
תעודה: הד, תגובה למציאות, תגובה מעוררת, תגובה מהדהדת.
המנחה יפזר על רצפת החדר כרטיסי רגשות (נספח מספר 1) ויבקש מן המשתתפים "לטייל" בחדר סביב הכרטיסים ולהתיישב ליד הרגש החזק ביותר שמהדהד בתוכם בהקשר של התעודה. המנחה ישקף את התמונה האנושית שהתגבשה (ליד איזה רגש עומדים הכי הרבה תלמידים, ליד איזה רגש אף אחד לא עמד, רגשות חיוביים/מחזקים, רגשות שליליים/מחלישים).

שלב ב' - קבוצתי: משוב מחזק

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות בנות 4-5 משתתפים.
המנחה יחלק לכל אחד מן המשתתפים, באופן אקראי, "כרטיס רגש".
המנחה יחלק לכל קבוצה כרטיס משימה (נספח מספר 2), ויבקש מהם לבצע את המשימות.

שלב ג' - מליאה: סיכום ושיתוף

כל קבוצה תציג בפני המליאה את ההצגה שלה.
המנחה יבקש ממספר משתתפים להציג בפני המליאה משוב שקיבלו בעבר.
המנחה ישאל על כל משוב שמציג משתתף: האם לדעתם זהו משוב מצמיח או חלילה משוב מעכב/מסיג לאחור?

כרטיסי רגשות

סליחה

שיא

קושי

בינוניות

הצלחה

כוח

כאב

עשייה

הכול
אפשרי

ביטחון

עוצמה

עומס

מסכנות

תקיעות

ייעוד

בלבול

גאווה

שלווה

מסירות

אמונה

שלב א: קוראים בשם לרגשות שלנו...

כל משתתף יתייחס ל"כרטיס הרגשות" שבידו וכן ל"כרטיס הרגשות" שלידו התיישב בשלב הקודם, וינסח משפט בנוגע לתעודה הכולל שני רגשות אלו.

שלב ב: לומדים מהו משוב

1. כל משתתף ינסה להיזכר במשוב או בהערכה שקיבל בעבר ממורה, מהורה, או מדמות סמכותית אחרת וישתף את חברי הקבוצה.
2. חברי הקבוצה יתייחסו למשוב ויביעו דעה: האם מדובר במשוב או בהערכה מחזקים ומקדמים או להיפך (מחלישים ומסיגים לאחור).
3. המשתתף ימשיך ויספר אם המשוב או הערכה קידמו אותו או עזרו לו וכיצד.
(יש לחזור על פעולות אלו עבור כל אחד מחברי הקבוצה)

שלב ג: לומדים לקבל משוב

נכשלתם במקצוע מסוים בפעם השלישית מפני שלא השקעתם ולא למדתם.
מה הייתם רוצים שיאמרו לכם?
איזו אמירה עשויה לגרום לכם לשנות את דרככם ולהתקדם?
הכינו הצגה לקראת שלב המליאה.

”לפום צערא אגרא”

פעילות לתלמידים

לקראת התעודה: אני מתבונן על עצמי כלומר

רציונל:

פשוט הדבר כי תלמיד מקבל הערכה על הישגיו בלימודים. בשנים האחרונות אנו עדים להכנסת ממד נוסף להערכה המכונה ”תלמידאות”, ובו התלמיד מוערך על מידת ההשקעה וההתמדה שלו בתהליך הלמידה. הסדנה שלפניכם נועדה להעצים תכונות אלו של יכולת השקעה ויכולת התמדה משני היבטים, הן כמפתח להצלחה והן כמטרות שעומדות בפני עצמן, כפי שהנהיגו חז”ל ל”פום צערא אגרא”.

קהל יעד: כיתות ה’-ט’

מטרות:

1. להביא למודעות התלמיד את רמת ה”תלמידאות” שבו (השקעה, התמדה, חריצות וכדומה).
2. לברר עם התלמיד את הקשר בין מידת ההשקעה למידת ההצלחה והשפעתן על תפקודו כלומר.
3. לברר עם התלמיד את מוקדי הכוח שלו בלמידה, ולהציע כלים לחיזוק המוקדים הזקוקים לשיפור.

מהלך הפעילות:

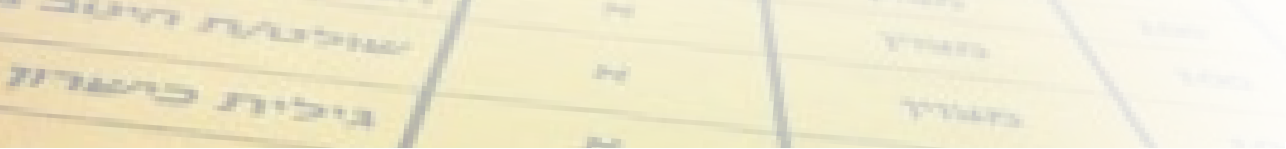
שלב א’ - מליאה: הצגת הנושא

המנחה יציג את נושא המפגש.

המנחה יכתוב על הלוח שתי מילים: ”משקיע” ו”מצליח”

שאלות לדיון ולבירור:

1. למה אתם מתכוונים כאשר אתם אומרים ”משקיע בלימודים”?
2. למה אתם מתכוונים כאשר אתם אומרים ”מצליח בלימודים”?
3. אילו פעולות עושה הלומד המשקיע?
4. אילו פעולות עושה הלומד המצליח?

שלב ב' - אישי, זוגי: התכונות

אישי: המנחה יחלק לכל תלמיד כרטיס משימה אישי "מצליח/משקיע" (נספח מספר 1), ויבקש למלא את הכרטיס.

דוגמה:

מצליח	משקיע 😊	לא משקיע 😞
מצליח	חשבון, אנגלית, גמרא	ספורט
לא מצליח	תנ"ך	היסטוריה, אזרחות, אומנות

התלמידים ישתפו את בן הזוג בתוצר וינהלו עליו שיח.

שלב ג' - מליאה: "לא משקיע לא מצליח"

שאלות לדיון ולבירור:

1. איך הייתה עבורכם ההתנסות?
 2. מה גיליתם על עצמכם בעקבות מילוי הטבלה?
 3. מה גיליתם על תהליכי הלמידה שלכם?
 - המורה יבקש מהתלמידים להתמקד במשבצת "לא משקיע ולא מצליח".
 4. כמה מקצועות כתובים במשבצת "לא משקיע ולא מצליח"?
 5. האם יש למקצועות אלו מכנה משותף מבחינתכם?
 6. מה משקפת משבצת זו עבורכם?
- אפשר לעשות הדגמה ושיח על הטבלה של תלמיד אחד במליאה.

שלב ד' - אישי: עוברים משבצת

המנחה יחלק למשתתפים כרטיס משימה אישי "עוברים משבצת" (נספח מספר 2), ויבקש מהם למלא את הכרטיס.

שלב ה' - קבוצתי: "לפום צערא אגרא"

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות של 4-5 משתתפים ויבקש מהם לעיין בדף הלימוד "לפום צערא אגרא" ולמלא את המשימות.

שלב ו' - מליאה: סיכום

נציגי הקבוצות יציגו את ה"הצעה לשינוי" במליאה (רצוי לרשום את כל ההצעות ולבחון אפשרויות יישום).
המנחה יבקש מכל משתתף לעיין שוב בכרטיס האישי שלו "עוברים משבצת", ולבחון את ההצעות לשינוי מחדש (להוסיף, לשנות, לגרוע, לתקן).
המנחה יקיים סבב בין המשתתפים ויבקש מכל משתתף לשתף את המליאה בפעולה אחת בלבד שתעזור שלדעתו לעבור לו למצב "משקיע ומצליח".

נקודות להדגשה והמשגה:

1. דיוק המושגים הצלחה והשקעה.
2. הצורך בהתבוננות על תהליכי למידה מתוך לקיחת אחריות אישית.
3. מיפוי אישי ובירור הקשר בין הצלחה להשקעה.
4. הבנה שחשוב שלכל יעד שנבחר יהיה תרגום מעשי ליישום.
5. למידה של עקרונות מסיפורי הצלחה בתחומים אחרים.

כרטיס משימה אישי

מצליח/משקיע

- א. השלם בטבלה מימין את רשימת המקצועות שאתה לומד.
- ב. רשום כל אחד מן המקצועות השונים במשבצת המתאימה לו בטבלה המרכזית.
- לדוגמה: אם במקצוע תורה אתה מקבל ציונים נמוכים למרות השקעתך הרבה - יש לכתוב תורה במשבצת המסומנת בכוכבית.

לא משקיע	משקיע;	
		מצליח
		לא מצליח *

המקצועות שאני לומד:
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

עוברים משבצת

העתק מן הטבלה הקודמת את רשימת המקצועות שבהם אתה לא משקיע ולא מצליח:

המקצועות שבהם אני משקיע ולא מצליח:
1.
2.
3.
4.
5.

כתוב שלוש פעולות שלדעתך יעזרו לך לעבור למשבצת "משקיע/מצליח".

1. _____

2. _____

3. _____

לפום צערא אגרא (אבות ה' כ"ג) האומנם?

לפום צערא אגרא: לפי הצער השכר. כלומר, שכרו של אדם נקבע לפי מידת טרחתו ויגיעתו בתורה ובמצוות, ולא דווקא לפי התוצאה הסופית.

האם אתם מסכימים עם גישה זו, או שלדעתכם מה שקובע זה "מבחן התוצאה"?
הביאו דוגמה להשקעה הנמדדת על פי מידת ההשקעה (בית ספר, תנועת נוער, מערכות יחסים):
הביאו דוגמה להשקעה הנמדדת רק על פי מבחן התוצאה:

☒ בענייני העולם, משלמים רק עבור הפירות ולא עבור העמל. אם אדם מייצר כלי במשך שלושה ימים, ואדם אחר עושה זאת תוך יום אחד, לגבי הקונה אין זה משנה. לגביו מחיר שניהם שווה.

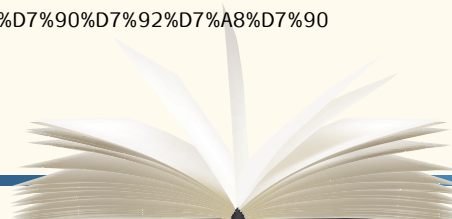
☒ שונים הם פני הדברים כאשר לשכר תורה ומצוות, הגדל ועולה לפי העמל שהושקע. לבעל כישרון הלומד מסכת בחודש אחד, אין עדיפות על פני אחר שכישרונותיו אינם מעולים ותפיסתו קשה ואטית, והוא נזקק לשנה שלמה ללימוד אותה מסכת. הראשון יקבל שכר על לימוד של חודש, וחברו, שעמל שנה שלמה, יקבל שכר עבור כל השנה משום שהכלל הוא "לפום צערא אגרא".

☒ שלא כבענייני הגוף, ששם העמל אינו אלא אמצעי לתכלית מסוימת, הרי שבעניינים רוחניים העמל עצמו הוא תכלית וייעוד בפני עצמו. גם השכר המובטח אינו נמדד לפי ההישגים וההספק אלא על פי מידת העמל שהושקע.

- האם אתם מרגישים כי אתם מקבלים "שכר" (תשלום, הערכה, ציון וכדומה) עבור הפירות בלבד?
 - האם אתם מרגישים כי אתם מקבלים תשלום עבור העמל?
 - האם יש הבדל בין הערכה על התנהלות ערכית לבין הערכה על הישגים לימודיים?
 - האם יש הבדל בין הערכה על הישגים לימודיים במקצועות הקודש לבין הערכה על מקצועות החול?
 - האם יש ערך ללימוד לשם לימוד? מהו?
 - האם הייתם רוצים לשנות את היחס ל"עמל" ול"פירות"?
- כתבו הצעה לשינוי: _____
- היערכו לקראת הצגתה בפני המליאה.

עובד מתוך אתר ויקישיבה - אנציקלופדיה למושגים ביהדות: http://www.yeshiva.org.il/wiki/index.php?title=%D7%A4%D7%95%D7%9D_%D7%A6%D7%A2%D7%A8%D7%90_%D7%90%D7%92%D7%A8%D7%90

“אָנְכִי אַעֲרָכְנוּ” (בראשית מ"ג, ט')

על נטילת אחריות לקראת קבלת תעודות¹ על פערים בין הרצוי למצוי בתעודה

רציונל:

יום קבלת התעודה הוא יום שיא בשנת הלימודים. תעודת המחצית או תעודת סוף השנה משקפת את מצבו של התלמיד במרחב בית הספר, והיא מרכיב חשוב בתהליכי בניית הזהות של כל תלמיד. ההערכות המופיעות בתעודה, המילוליות והמספריות כאחד, משפיעות על הערכה העצמית של התלמיד, על הדימוי העצמי שלו ועל יחסיו הבינאישיים עם מורים וחברים. פעילות הכנה לקראת קבלת התעודה היא חלק חשוב בתהליך העושה שימוש בתעודה ככלי לקידום ולהתפתחות אישית משמעותית.

מטרות:

1. להפיג את המתח הקיים לקראת קבלת התעודה.
2. לברר עם התלמידים את מידת האחריות שלהם להערכות המופיעות בתעודה.
3. ליצור הנעה פנימית לשיפור ההערכות המופיעות בתעודה.

אוכלוסיית יעד: ז'-י"ב.

עזרים:

- **נספח מספר 1:** “הרצוי והמצוי” - דף משימה אישית, כמספר המשתתפים.
 - **נספח מספר 2:** כרטיסי היגדים “אני חושב שאני...”
 - **נספח מספר 3:** “פערים” - דף משימה אישית, כמספר המשתתפים.
 - **נספח מספר 4:** דף לימוד - “אָנְכִי אַעֲרָכְנוּ”, כמספר המשתתפים.
 - **נספח להעשרה:** תוספתא ברכות, פרק ד' סימן ט"ז.
- תנ"כים

1 הפעילות מבוססת על פעילות של נחמה חצרוני, מכללת אורות, תש"ע

מהלך הפעילות:

שלב הכנה:

יש להתאים את נספח מספר 1 - "הרצוי והמצוי" לתעודה ולכיתה שלכם. כלומר, יש לרשום את סעיפי ההערכות והציונים בדומה למה שיופיע בתעודה.

שלב א' - אישי: "אני כותב לעצמי תעודה"

המנחה יחלק למשתתפים דף משימה אישית "הרצוי והמצוי" (נספח מספר 1), ויבקש מהם לבצע את המשימה.

שלב ב' - קבוצתי: "אני חושב שאני..."

המנחה יפזר על רצפת החדר כרטיסי היגדים (נספח מספר 2), ויבקש מכל משתתף לבחור שני כרטיסים שונים.

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות קטנות ויידותית של 5-6 משתתפים. כל משתתף יציג בפני הקבוצה את ההיגדים שבחר ויבקש מהחברים לתת לו משוב על בחירותיו השונות. קבוצות יידותיות: ננסה לחלק את המשתתפים לקבוצות שבהן נוח להם, בניגוד לחלוקה המקרית שבה אנו נוקטים בדרך כלל.

למנחה: מטרת החלק הזה של הפעילות היא ליצור גילוי לב, פתיחות והכנה בתוך הקבוצה. ברוב המקרים מתברר למשתתפים כי החברה מעריכה אותם יותר מאשר הם את עצמם. זהו שלב של גילוי משובש נפש, המעורר סיפוק ושמחה. כמובן שיש תלמידים בעלי ביטחון רב ודימוי עצמי גבוה. אלה יקבלו חיזוק לדעתם על עצמם.

שלב ג' - אישי: תרשים זרימה

המנחה יחלק למשתתפים דף משימה אישית "פערים?" (נספח מספר 3), ויבקש מהם למלא לבצע את המשימה.

שלב ד' - קבוצתי: "אנכי אֶעֱרְכֶנּוּ"

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות לימוד קטנות ויחלק להם דף לימוד - "אֶנְכִי אֶעֱרְכֶנּוּ".

שלב ה' - מליאה: איסוף

נציגי הקבוצות יציגו את תוצרי חשיבתם במליאה.

המנחה יקיים סבב בין כל המשתתפים ויבקש מכל אחד להשלים אחד מן המשפטים הבאים:

- בעקבות הפעילות, התחדש לי על עצמי ש....
- היעד שלי לקראת המשך שנת הלימודים הוא...

דף משימה אישי

הרצוי והמצוי

השלם את הדף הבא:

מצוי	רצוי	
כיצד תיראה התעודה שלי	מה הייתי רוצה שיהיה כתוב בתעודה	דגשים ב"הארת המחנך" חוזקות שלי
		התנהגות יחס לזולת יחס לתפילה יחס ללימודים מעורבות חברתית קבלת אחריות התנדבות
		תורה תנ"ך תורה שבעל פה מחשבת ישראל דינים פרשת שבוע כישורי שפה דברי ימי ישראל אזרחות מתמטיקה אנגלית חינוך גופני מדעים גיאוגרפיה אומנות כלכלת בית

כרטיסי היגדים אני חושב שאני...

1. לא מבין מהר.

6. שונא ללמוד.

11. מתבייש לשאול
כשאינני מבין.

2. לא סולח

לאחרים בקלות.

7. לא תמיד חושב
מספיק לפני מה
שאני עושה.

12. משתמש
בהרבה ספרי עזר.

3. מתקשה
במתמטיקה.

8. משתדל להיות
נקי ומסודר.

13. מתכוון רק
למבחנים.

4. לוקח הכל
בקלות.

9. מפטפט
בשעורים.

14. מכין שעורים
בהתמדה.

5. לפעמים חצוף.

10. מנסה להשתתף
בשיחות בשיעורים.

15. יכול להתנדב כי
יש לי זמן וחבל שאני
לא מתנדב.

16. יכול להשתדל
יותר בלימודים.

21. כדאי להשקיע
יותר ב...

26. צריך לשפר
את התנהגותי בזמן
התפילה.

17. שונא לבוא
לבית ספר.

22. יכול להצליח
יותר אילו...

27. צריך להיות
יותר מעורב מבחינה
חברתית.

18. כיף לי ללמוד
בשיטה...

23. מת מפחד
לקראת התעודה.

28. מתנער
מאחריות.

19. מתמודד בקושי
עם הלימודים.

24. לא מעריך
מספיק את התעודה.

29. צריך להוריד את
מפלס ההתנדבויות
ולהשקיע יותר
בלימודים.

20. מתמודד
בקלות עם
הלימודים.

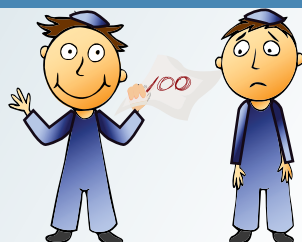

25. מתאמץ הרבה
יותר מאחרים.

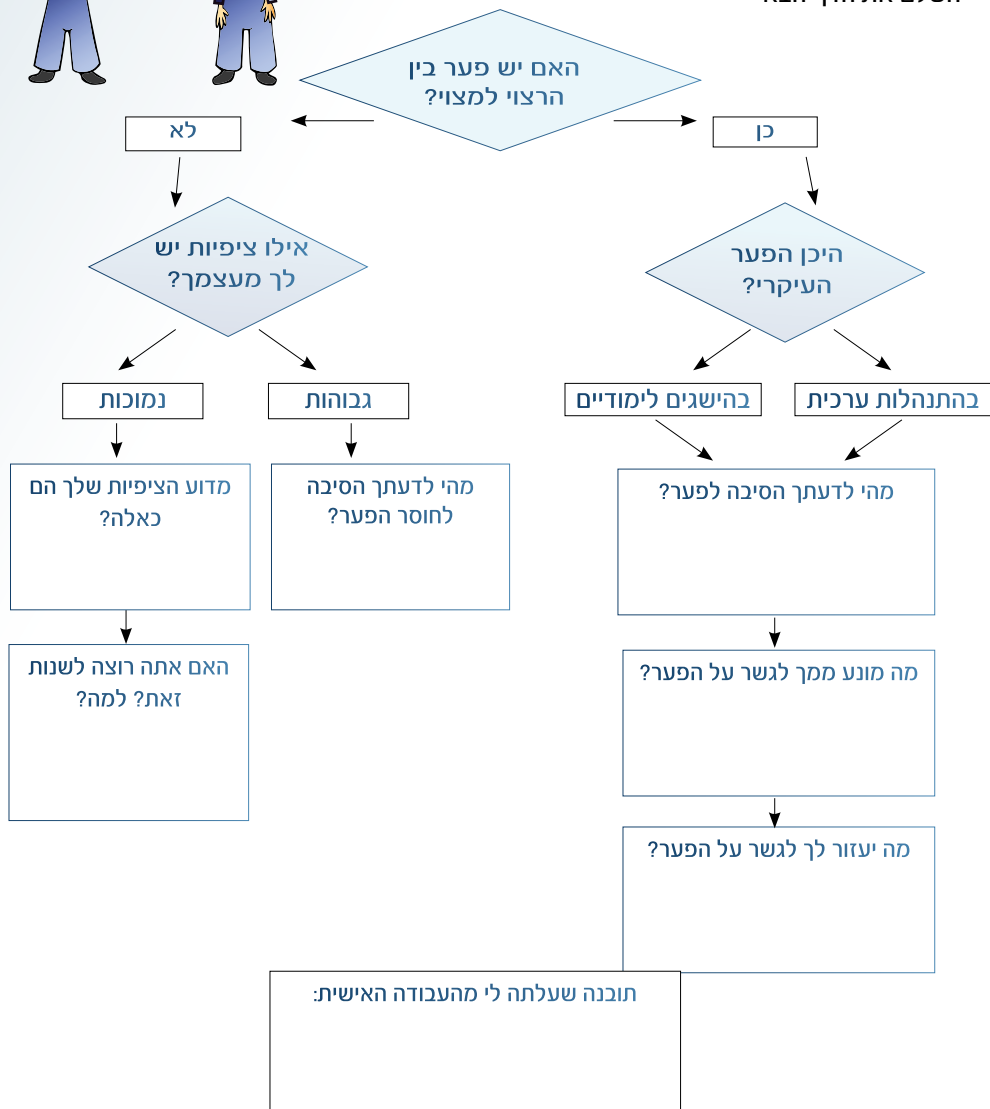
30. מעליב ופוגע
בחברים.

הרצוי והמצוי

השלם את הדף הבא

שלוש משימות לתקופה הקרובה:

1.
2.
3.

שתי מטרות שאני מציב לעצמי:

1.
2.

"אֲנֹכִי אֶעֱרָבְנוּ"

(בראשית מ"ג, ט')

לפניכם כמה תכונות חשובות שבעזרתן אפשר להגיע להישגים ערכיים ולימודיים:

אלו מבין חמש התכונות שלעיל (או תכונה אחרת) היא החשובה ביותר כמנוף לשיפור והתקדמות לקראת **המחצית הבאה?** (שיפור והתקדמות אישית, בכל תחום שהוא, כל אחד על פי צרכיו האישיים) **אילו מבין התכונות האלה הייתם מציבים בקטר של הרכבת? על איזו תכונה נוספת התלבטתם? מה הכריע את הכף?** הביאו שלוש דוגמאות המוכיחות כי התכונה שבחרתם היא החשובה ביותר:

1. _____
2. _____
3. _____

בני יעקב יורדים למצרים לחפש מקורות מזון. יוסף אחיהם, שר במצרים, משיב את פניהם ריקם ומבקש מהם לשוב עם אחיהם הקטן. בני יעקב חוזרים לארץ ישראל ומבקשים לצאת שוב למסע, הפעם עם בנימין. יעקב מסרב, אך לבסוף נעתר לאחר דבריו של יהודה: **"אֲנֹכִי אֶעֱרָבְנוּ מִיָּדִי תִּבְקָשׁוּ אִם לֹא הִבֵּיאתִי אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּי לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים"** (בראשית מ"ג ט').

מה טומנים בחובם דבריו של יהודה? _____

☐ יהודה מקבל על עצמו אחריות מלאה על אחיו בנימין.

☐ יהודה אינו חולק את האחריות עם אחיו האחרים.

☐ יהודה אינו מגביל את האחריות בזמן.

האם באמת נטילת אחריות חשובה כל כך?

מה מהתנהגותו של יהודה אפשר לאמץ כדי להשיג יעדים ומטרות שאנחנו מציבים לעצמנו?

מפני מה זכה יהודה למלכות?

חז"ל מביאים ארבעה נימוקים (תוספתא ברכות פרק ד' סימן ט"ז):

- א. מפני שהודה בתמר.
- ב. מפני שהציל אחיו (יוסף) מן המיתה, שנאמר "מה בצע כי נהרוג את אחינו" (בראשית ל"ז, כ"ז).
- ג. מפני הענווה, שנאמר "ועתה ישב נא עבדך תחת הנער" (בראשית מ"ד, ל"ג).
- ד. מפני שקידש שמו של הקב"ה, שכשעמדו שבטים על הים זה אמר איני יורד וזה אמר איני יורד, קפץ שבטו של יהודה ויורד בתחילה.

נתחו את ארבעת האירועים הנ"ל והגדירו היכן הייתה כאן נטילת אחריות (היעזרו בתנ"ך שלם).

היערו להצגת תוצרי חשיבתכם במליאה.

מפני מה זכה יהודה למלכות?

אמר להם אשאל אמרו לו (למדנו) רבינו אמר להם:

מפני מה זכה יהודה למלכות אמרו לו **מפני שהודה בתמר** מעשה בארבעה זקנים שהיו יושבין בבית שער של ר' יהושע אלעזר בן מתיא חנינא בן חכינאי ושמעון בן עזאי ושמעון התימני והיו עסוקין במה ששנה להן ר"ט אמר להן ר"ע מפני מה זכה יהודה למלכות מפני שהודה בתמר הוסיפו הן מעצמן (איוב טו) אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם להם לבדם נתנה הארץ אמר

להם **וכי נותנין שכר על העבירה**

אמרו לו אלא מפני מה זכה יהודה למלכות **מפני שהציל את אחיו מן המיתה** שנא' (בראשית לז) ויאמר יהודה (אל אחיו) מה בצע (כי נהרגו) וכתוב (שם) לכו ונמכרנו לישמעאלים אמר להן **דיה**

להצלה שתכפר על המכירה

אלא מפני מה זכה יהודה למלכות **מפני הענוה** שנא' (בראשית מד) ועתה ישב נא עבדך (וגו' אף) שאול לא זכה למלכות אלא מפני הענוה שנא' (שמואל א ט) פן יחדל אבי מן האתונות ודאג לנו שקל עבדו בו אבל שמואל אינו כן אלא (שמואל א י) נטש אביך את דברי האתונות ודאג לכם לאמר מה אעשה לבני (וכשהוא) בורח מן השררה (מה הוא אומר) (שמואל א יא) וישאלו (עוד) בה' (הבא עוד הלום איש) ויאמרו הנה הוא נחבא אל הכלים אמר להם ולא ערב הוא וסופו של ערב לצאת ידי ערבותו.

אלא מפני מה זכה יהודה למלכות (אמרו להם) למדנו רבינו אמר להם **מפני שקידש שמו של הקב"ה** שכשעלו שבטים ועמדו על הים זה אומר אני יורד וזה אומר אני יורד קפץ שבטו של יהודה (ויורד בתחלה וקדש) שמו של הקב"ה ועל אותה השעה הוא אומר (תהילים סט) הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש וגו' וכן הוא אומר (תהילים קיד) בצאת ישראל ממצרים וגו' היתה יהודה לקדשו יהודה קדש שמו של הקב"ה על הים (ולפיכך) ישראל ממשלותיו.

(תוספתא ברכות, פרק ד' סימן ט"ז)

רק מילה טובה...

צריך לדון את כל אדם לכף זכות

פעילות כיתתית של הערכה הדדית לקראת חלוקת תעודות

רציונל:

הערכה הדדית של חברים עשויה להיות דרך העצמה רבת עוצמה עבור התלמידים. לקראת סוף המחצית, בטרם כתיבת התעודות, מומלץ לקיים בכיתה פעילות של משב הדדי, תוך שימת דגש על משב חיובי.

איסוף ואיגום המשובים לפסקה שאפשר לכתוב בתעודה יוכלו להיעשות או על ידי המורה, או לחילופין על ידי התלמיד עצמו בהתאם לשיקול הדעת של המורה. בדגם מספר 6 בפרק ד' מופיעה שורה בטבלה עבור הערכת חברים.

מטרות:

לזכות את התלמידים בחוויה מעצימה המעניקה תחושת ערך עצמי טובה. לעודד את התלמידים להתבונן על הזולת בעין טובה ולפרגן "מילה טובה".

אוכלוסיית יעד: א'-י"ב

עזרים:

פתקי memories או פתקים מעוצבים כמודגם להלן. מספר הפתקים הנדרש - מספר תלמידי הכיתה בחזקת 2. **הערה:** כתיבת משב חיובי לכל החברים עורכת זמן רב, רצוי להנעים את האווירה בעזרת מוזיקה, כיבוד קל ועוד.

פתק לדוגמה:

